

Live Zen #13
De Grote Dood.

Geliefde Osho,

Joshu vroeg Tosu: 'Hoe zit dat als een mens van de grote dood in het leven terugkeert?'

Tosu zei: 'Je moet niet 's nachts gaan; wacht op het daglicht en kom dan.'

Setcho merkt op:

Met geopende ogen leek het des te meer alsof hij dood was;

Welk nut heeft het de meester te testen met iets dat taboe is?

Zelfs de Boeddha zei dat hij daar niet was aangekomen;

Wie weet wanneer hij as moet strooien in de ogen van een ander?

Osho, u bent iemand die van de grote dood naar het leven is teruggekeerd. Toch zijn wij die niet gestorven zijn nauwelijks zo uitbundig levendig als u. Wilt u alstublieft hierover spreken?

En vraag 2:

U bent als een exotische bloem van een uitzonderlijk soort schepsel, die ik gedurende de voorbije veertien jaren heb gadedeslagen en naar wie ik heb geluisterd en voor wie ik heb geprobeerd woorden te vinden om te beschrijven.

U te horen praten over uw staat van zijn, geeft mij het gevoel van eindeloos ontzag. Een van de meest intrigerende dingen aan u is, dat u altijd zo volkomen aanwezig bent en tegelijkertijd zo totaal afwezig.

Wilt u alstublieft commentaar geven?

En vraag 3:

Osho, oké, ik zal wat luchthartiger zijn...

Wat kan voor een meester van YaaHoo en YaaBoo nog een TaaBoo zijn?

De dood die we kennen betreft altijd iemand anders. Zodra we onze eigen dood kennen, er doorheen gaan, ontstaat een geweldig besef dat de dood de grootste fictie is. Dit besef wordt 'de grote dood' genoemd. Iedereen sterft slechts 'de kleine dood'; alleen enorm gezegende zijn de grote dood gestorven. Het betekent eenvoudig dat ze sterven met totaal gewaarzijn, en zien dat lichaam en mind zich scheiden van hun bewustzijn. Maar het bewustzijn, de vlam van hun wezen, is eeuwig. Het blijft overgaan in nieuwe vormen en uiteindelijk gaat het over in het vormloze.

Deze kleine anekdote gaat over de grote dood. Zen is altijd bijzonder in zijn wijze van uitdrukken. Joshu noemt het de grote dood omdat het geen dood is. De grote dood is in werkelijkheid het grote leven.

Alleen de kleine dood betekent dood.

Het verschil zit in bewust zijn en onbewust zijn. Je sterft onbewust – dit is de kleine dood; je krijgt dan een kleine wedergeboorte. Dan ken je noch je dood noch je geboorte. Als je meditatie sterft, alert, gewaar, is dat de grote dood – en grote dood wordt gevolgd door grote geboorte.

Al wetend sterf je, en omdat je al wetend sterft... hoe kun je dan sterven? Je weten, je bewustzijn gaat door –al wetend word je geboren. Er is geen discontinuïteit tussen je dood en je geboorte.

Je besef hiervan zou normaal 'het grote leven' genoemd worden, maar er is een bepaalde reden waarom zen ervoor gekozen heeft het de grote dood te noemen. De reden is dat de

grote dood eerst komt; erna wordt het grote leven geopenbaard. Tenzij je de deur van de grote dood opent, ga je niet het gebied van het grote leven binnen.

Joshu vroeg Tosu: 'Hoe zit dat als een mens van de grote dood in het leven terugkeert?'

Nu moet er nog een ander onderscheid gemaakt worden dat in de anekdote niet duidelijk is en evenmin door Setcho van commentaar is voorzien. Maar zonder nog een onderscheid aan te brengen, blijft de ervaring onvolledig; het is niet compleet.

Er is dood.

Er is de grote dood.

En er is de grootste dood.

In dood sterf je onbewust. In de grote dood sterf je bewust, maar je wordt opnieuw geboren.

In de grootste dood sterf je alleen maar; je wordt niet opnieuw geboren, je verdwijnt eenvoudig in de onmetelijkheid van het bestaan – je verspreid je in de totaliteit van de kosmos.

Op grond van dit feit kan Mahavira niet opnieuw geboren worden. Voor hem is er geen manier om in welke vorm dan ook terug te keren; hij is vormloos geworden. Maar er zijn mediterenden die niet de hoogste piek bereikt hebben, maar wel een zeker licht hebben, een stuk bewustzijn, dat aanwezig blijft terwijl ze sterven. Ze worden opnieuw geboren; ze zijn niet rijp genoeg om in de kosmos te verdwijnen. Ze hebben niet het hele geheim en mysterie van het leven geleerd; ze moeten nog wat meer op pelgrimsreis gaan.

De vraag van Joshu is: *'Hoe zit dat als een mens van de grote dood in het leven terugkeert?'*

Zijn vraag lijkt van belang, want er bestaat geen precedent waarbij een derde soort dood is herkend. Hij vraagt: 'Ik kan de grote dood begrijpen, dat je bewust sterft, maar hoe zit het met een mens die bewust sterft en in het leven terugkeert?'

Hij vraagt naar het derde onderscheid, omdat we weten van veel mensen die eenvoudig in het niets zijn verdwenen en die nooit meer terugkomen – en er zijn miljoenen die blijven terugkomen. Ze leren hun huiswerk nooit; hun levens blijven werelds en onbewust. Maar zelfs als af en toe een paar mensen een beetje bewust worden, is dat beter dan helemaal niet bewust zijn. Deze mensen worden geboren – en meteen vanaf hun geboorte laten ze verschillen zien, uniekheden, die van gewone kinderen niet worden verwacht dat ze die laten zien.

Maar dit is niet de uiteindelijke dood die iedereen nastreeft. Pas in de uiteindelijke dood ontspan je totaal in het bestaan, om niet terug te keren. Dit terugkeren, is niet iets geweldigs; het is terugkeren naar de gevangenis.

Tosu zei: 'Je moet niet 's nachts gaan; wacht op het daglicht en kom dan.'

Langzaamaan krijg je de smaak te pakken van de taal van zen. In plaats van te zeggen: 'Je moet niet onbewust sterven', zegt hij: *'Je moet niet 's nachts gaan'* – ga niet in duisternis, ga niet blind – *'wacht op het daglicht'...* wacht op bewustzijn, wacht op getuige zijn. Wacht tot meditatie in je groeit en dan kun je komen.

Setcho merkt op:

Met geopende ogen leek het des te meer alsof hij dood was.

Zo is een groot meester. In zijn wezen zijn leven en dood één geworden. Er is geen scheiding tussen dood en leven.

Met geopende ogen leek het des te meer alsof hij dood was;

Welk nut heeft het de meester te testen met iets dat taboe is?

Zulke vragen zouden niet gesteld moeten worden – dat is het commentaar van Setcho. Zulke vragen gaan zo diep dat er geen manier is ze te beantwoorden. Waarom iemand in verlegenheid brengen? Vandaar dat zulke vragen taboe zijn.

Zelfs de Boeddha zei dat hij daar niet was aangekomen – enkel om het antwoord te vermijden. Het moet hem wel vele malen gevraagd zijn in zijn tweeënveertig jaar lange leven van onderwijzen. In plaats van ze hun mond te laten houden, zei hij tegen de vragenstellers: 'Ik ben daar nog niet aangekomen, dus kan ik het niet beantwoorden.' Maar dit is niet waar, want hij is niet teruggekeerd en hij kan niet terugkeren. Dat betekent niet dan anderen niet even ontwaakt, even verlicht kunnen worden als Gautam Boeddha. Het betekent eenvoudig dat de unieke persoonlijkheid van Gautam Boeddha nooit meer gezien zal worden in de wereld van tijd en ruimte.

Wie weet wanneer hij as moet strooien in de ogen van een ander?

Setcho zegt: 'Boeddha strooit eenvoudig as in de ogen van de vragensteller.' Je kunt een authentieke vragensteller niet misleiden, want de authentieke vragensteller weet het zelf een beetje – dat de dood een fictie is, dat het leven eeuwig is. Maar zelfs Boeddha probeert as te strooien in de ogen van de vragensteller. Het moet wel uit compassie zijn. Hij wil niet dat je veel over de dood nadenkt; hij wil dat je veel over het leven nadenkt. Hij wil dat je dieper in het leven gaat, en de dood verdwijnt dan uit eigen beweging. Hoe levendiger je bent, hoe verder weg de dood is. Wanneer je totaal levend bent, is er geen dood voor je. Natuurlijk besta je dan niet in een verschijningsvorm, je bent een puur zijn verspreid over het hele bestaan. Niet beperkt tot een lichaam van welke soort dan ook, enkel een witte wolk die aan de open hemel drijft, niet beperkt tot welke vorm dan ook. Heb je ooit naar een wolk gekeken die aan de hemel drijft? Hij heeft geen vorm, want zijn vorm blijft maar veranderen. Hij is vrij van elke gebondenheid om in de zelfde verschijningsvorm te blijven bestaan. Hij is vrij voor zover het vorm betreft. Hij is vrijheid.

Vraag 1

Maneesha's eerste vraag is:

U bent iemand die van De Grote Dood naar het leven is teruggekeerd. Toch zijn wij, die niet gestorven zijn, nauwelijks zo uitbundig levendig als u. Wilt u alstublieft hierover spreken?

Ik heb je niets anders geleerd dan meer levendig te zijn, meer liefdevol, met meer zang en meer dans... Mijn benadering is niet de benadering van Gautam Boeddha. Zijn benadering is negatief. Op zijn weg wordt niet gedanst, niet gezongen. Op zijn weg vind je geen oase. Zijn weg is volkomen juist; het bereikt zijn doel, hoewel het zwaar is. Maar wanneer er een keus is, waarom dan het moeilijke kiezen? Waarom niet de weg van het dansen en zingen en bewust zijn kiezen – en door tuinen gaan waarin bloemen bloeien. Het is niet nodig door woestijnen te gaan waar niets groeit.

Voor Gautam Boeddha was het een historische noodzakelijkheid door de woestijn te trekken, maar dat geldt niet jou niet. Wat was voor hem de historische noodzakelijkheid door de woestijn te trekken? Negenentwintig jaar leefde hij in prachtige tuinen, in paleizen, omringd door mooie vrouwen, gezang en dans... Hij had er genoeg van. Het bracht allemaal iets negatiefs teweeg omdat hij wist dat dit het leven niet is. Ik was er niet om hem te leren dat dit op zich geen leven is, maar als je er enkel wat gewaarszijn aan toevoegt, is het wel leven – meer leven. Het is niet nodig een woestijnweg op te gaan.

Ik leer je hetzelfde doel van de ultieme dood te bereiken, maar ik zou het liever het ultieme leven noemen. Daarin verschillen mijn weergave en de weergave van Gautam Boeddha. Ik denk niet dat deze weg van het negatieve de mensheid erg veel geholpen heeft; wie wil er in feite sterven? Heb je het jezelf ooit afgevraagd – of je wilt sterven? Een ultieme dood, zonder mogelijkheid terug te keren? En voor deze ultieme dood allerlei disciplines ontwerpen, rituelen, en het naleven van duizend en één regels – je denkt dan echt dat dit crazy is. Als je uiteindelijk alleen de ultieme dood gaat bereiken... Dat lijkt niet juist. En daarom is het boeddhisme niet zo veel tot hulp geweest als het had kunnen zijn. Maar het was Boeddha's individuele noodzaak. Hij had een leven van immense luxe geleefd – hij had er genoeg van. Als dit het leven is, dan wil hij niet leven. Hij ging de tegenovergestelde richting in om de waarheid te vinden. Maar jij hebt niet het leven geleid van Boeddha, de luxe die hem ter beschikking stond. Je hebt het niet nodig, en je kunt niet negatief zijn in je benadering. Jouw benadering kan alleen maar positief zijn. En als je al dansend het ultieme kunt bereiken, al lachend het ultieme kunt bereiken, waarom dan onnodig met een Engels gezicht? Er bestaan ook andere gezichten! Wees niet serieus. Maar dood... het woord alleen al maakt mensen serieus. Ik wil dat je zelfs in je dood danst, dat je zelfs danst en feestviert bij de dood van je geliefden. Leven en dood horen beide deel te zijn van een enkel festival zonder enige onderbreking.

Vraag 2

Osho, u bent als een exotische bloem van een uitzonderlijk soort schepsel, die ik gedurende de voorbije veertien jaren heb gadeslagen en naar wie ik heb geluisterd en voor wie ik heb geprobeerd woorden te vinden om te beschrijven.

U te horen praten over uw staat van zijn, geeft mij het gevoel van eindeloos ontzag. Een van de meest intrigerende dingen aan u is dat u altijd zo volkomen aanwezig bent en tegelijkertijd zo totaal afwezig.

Wilt u alstublieft commentaar geven?

Maneesha, totaliteit heeft twee kanten: de aanwezigheid en de afwezigheid.

Je kunt niet volledig aanwezig zijn als je niet tegelijkertijd totaal afwezig kunt zijn – je kunt niet één ervan kiezen.

Alleen al het hele woord 'totaal' sluit zowel aanwezigheid als afwezigheid in. Je inzicht is correct. Je hebt juist aangevoeld dat ik aanwezig ben – en tegelijkertijd dat ik niet aanwezig ben. Dit zou ook jouw toestand moeten zijn. Alleen dan – de ontmoeting, de verbondenheid. Af en toe ben je voor een moment bij de plek gekomen waar je me ontmoet – maar al gauw haalt je mind je weg. Je komt heel dicht bij het water en toch blijf je dorstig. Je mind neemt een andere route die weggaat van het water.

In deze stilte ben je beide: totaal aanwezig en totaal afwezig

Deze aanwezigheid, deze afwezigheid, deze totaliteit moet je hele leven worden.

Enkel omdat je het gevoel kon krijgen van een ultiem feit, zal zenmeester Niskriya je wel moeten belonen. Zo een inzicht mag niet onbeloond blijven.

Meester Niskriya!

Breng je stok...

(Meester Niskriya tikt zachtjes op Maneesha's hoofd.)

Juist!

Ook een tik voor jezelf...

Goed!

Vraag 3

Je derde vraag Maneesha is heel eenvoudig. Ik vraag me af hoe de eenvoud ervan je kon ontgaan.

Je zegt:

Osho, oké, ik zal wat luchthartiger zijn...

Wat kan voor een meester van YaaHoo en YaaBoo nog een TaBoo zijn?

Taboe is de eniggeboren zoon van Yaahoo en Yaaboo! In deze korte uitspraak is de hele christelijke drie-eenheid besloten, en op een veel betere manier omdat in de christelijke drie-eenheid geen vrouw zit. En wat hebben deze drie kerels eigenlijk gedaan zonder een vrouw? De vader is er wel – maar waar is de moeder? De heilige geest... Deze heilige geest is een vreemde kerel! Als hij de Maagd Maria zwanger kan maken, is hij zeker geen vrouw. Dus kan hij de moeder niet zijn; eigenlijk is hij Jezus' vader. En wie Jezus denkt dat zijn vader is, is zijn oom. 'Vader, oom en zoon' – dat lijkt begrijpelijker, logisch.

De drie-eenheid die jij gemaakt hebt, is volmaakt...

YaaHoo is de vader, YaaBoo is de moeder, TaaBoo is de zoon, de eniggeboren zoon. Hier heb je een hele godsdienst!

Nu een paar niet religieuze dingen...

Het was een paar nachten na Kerstmis. De deur van de stal gaat krakend open en drie wijze mannen komen binnen. Ze gaan zachtjes op hun tenen lopend naar de kribbe als een van hen in een enorme hoop ezelpoep stapt.

Naar beneden kijkend naar zijn bedorven gouden slipper, klemt de wijze zijn tanden op elkaar en mompelt: 'Jezus Christus!'

Maria kijkt van haar baby naar haar echtgenoot: 'Hé, Jo', zegt ze, 'dat is een veel betere naam dan Albert!'

Salomon Leibowitz bezit een kleine apotheek in New York.

Op een dag komt zijn assistent achter binnen hollen en roept: 'Meneer Leibowitz, er is een man in de winkel die wat arsenicum wil kopen om zichzelf van kant te maken. Wat moet ik doen!'

'Is hij een goede Jood, net als wij?', vraagt Sollie.

'Dat is hij zeker', antwoordt Danny.

'Oké', zegt Salomon, 'vertel hem dat hij twintig dollar nodig heeft om zichzelf van kant te maken. Hij verandert dan gauw van gedachten!'

Op een dag loopt Lupo naar huis als hij een enorme gorilla ontdekt die op het dak van zijn huis staat.

Niet wetend wat hij eraan moet doen, kijkt hij in het telefoonboek onder Gorilla Opruimingen. Vervolgens belt hij Kowalski's Gorilla Opruimdienst en legt de situatie uit. Tien minuten later verschijnt Kowalski met een banaan, een bulldog, een vlindernet, een ladder en een geladen geweer.

'Oké', zegt Kowalski, 'het is heel eenvoudig. Ik gooi de banaan naar de gorilla, en terwijl hij druk bezig is die op te eten, klim ik op de ladder en duw hem van het dak af.

Vervolgens is de bulldog erop getraind hem bij zijn ballen te grijpen, en wanneer de gorilla van pijn stopt, gooi jij dit vlindernet over hem heen.'

'Geweldig', roept Lupo uit, vol enthousiasme.

'Maar waar is het geweer voor?'

'Nou', legt Kowalski uit, als ik de gorilla mis en zelf van het dak val, schiet jij de hond dood!'

De West Australische Oude Dames Discussie Groep komt elke week bijeen, maar het enige waar ze altijd weer over praten is lullen en pikken. Na een tijdje worden de dames er bezorgd over, want ze gebruiken de woorden zo vaak – en ze zouden zich die in het openbaar kunnen laten ontglippen. Daarom besluiten ze de woorden ‘pik’ en ‘lul’ te vervangen door andere woorden die niet zo minderwaardig klinken als ze die per vergissing buiten de club uitspreken.

Ze schrijven overal ter wereld de Oude Dames Clubs aan om advies te vragen.

De Engelse Oude Dames Club schrijft terug en vertelt dat ze het woord ‘gentleman’ gebruiken omdat hij altijd opstaat wanneer er een dame binnenkomt.

De Italianen gebruiken het woord gordijn omdat het omhoog gaat wanneer de show begint en naar beneden gaat wanneer de show voorbij is.

De Amerikanen gebruiken kauwgom omdat het hard naar binnen gaat en zacht naar buiten komt.

En de Fransen, tenslotte, zeggen dat ze het woord anekdote gebruiken – maar zonder enige uitleg. Daarom pakt een van de Australische dames een woordenboek en zoekt het woord op.

‘Hier is het’, zegt ze tegen de anderen: ‘Anekdote: Een kort verhaal dat van mond tot mond gaat.’

Oké, Maneesha?

Ja, Osho.

Nu twee minuten stilte...

Ontspan.

Kom nu weer terug.

Oké, Maneesha?

Ja, Osho.